

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2:50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Ilirska ulica šte. 22., I. nadstropje.

DELAVEC

Rekopis se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petimi vreticami so saračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. na vsakokrat. — Za rane objave št. stano politivnica 24 vin. — Reklam. so poštne proste. — Ne frankirane pisma se ne sprejemajo.

Naloge naših strokovnih organizacij.

III.

O nalogah naših strokovnih organizacij je sedaj mogoče drugače, jasneje in odkriteje govoriti kakor je bilo to mogoče poprej. Pred nekaj meseci še smo morali paziti na vsako besedo, da nam ne stopi na vrat policijski valpet. Stara monarhija je bila podobna veliki jetnišnici. Policijski agent je na shodih napenjal ušesa, da mu ne uide nobena beseda. Cenzor je neobzirno zadržal vsako napisano svobodnejšo besedo in gorje tistemu listu, ki se ni mogel popeti do slavospeva na trohnelo Avstrijo in njenega režima, brezusmiljeno je bil zadržan. Odredeb je kar deževalo, sodnje so imele toliko dela, da ga niti zmagovati niso mogle, preobsežni policijski aparat, ki se je izpopolnjeval z moralično propalimi elementi z mrzlično prenapetostjo je »čuval«, da se nekali red in mir v tej velikanski jetnišnici. Vse to v interesu prestola in denarne vreče kapitalistov ter drugih takih pijavk. Policijski valpet firme Habsburg, ki je narode do skrajnosti izkoriščevala, ponižala in zaslužila kakor brezpravno rajo, je podi menom c. kr. dr. mestništvenega svetnika določeval, kako se morajo glasiti društvena pravila, ali se kakšen shod sme vršiti ali ne in kaj sme časopisje pisati in kaj ne.

Danes takih zaprek ni več in glej, mir in red tudi ni v nevarnosti.

Pravila naših na novo ustanovljenih zvez za Slovenijo so si jako podobna. Razlike so tako malenkostne in neznatne, da niti ne prihajajo v poštev. Vsem je smoter enak. Sestavljena so vsa ta pravila naših centralnih strokovnih organizacij za Slovenijo na podlagi dolgoletnih izkušenj in praktičnih potreb. Namen teh naših strokovnih organizacij, ki so, kakor povedano, razvrščene v zveze oziroma v osrednja društva (pri rudarjih Unija) je možno posneti iz naslednjih glavnih točk:

1. Varstvo in izboljšanje gospodarskih interesov izvirajočih iz delovnega razmerja svojih družtenikov.

2. Čmotna pomoč in varstvo vsem družtenikom, ki so oboleli ali postali brezposelni ali pa varstva svojih tovarišev ter pravne pomoči v gospodarskem in socialnem življenju potrebujejo.

3. Pouk in naobrazba družtenikov, njih šolanje da postanejo sposobni za gospodarske in socialne boje za cilje razreda delavcev.

4. Ojitev duha skupnosti in solidarnosti med tovariši istega poklica. Vzgojati jih kot razredne sobojevnike, ki se zavedajo svojega položaja in svojih nalog, povzdiga njihove duševne in fizične moči.

5. Dejansko sodelovanje pri izpopolnjevanju in uvajanju novih zakonov o delavskem varstvu in zakonov o delavskem zavarovanju, sploh dejansko sodelovanje pri vseh socialno političnih ukrepih.

Da se vse te naloge morejo uspešno reševati, se je treba posluževati primernih in raznoličnih tehničnih sredstev. Zato naše centralne organizacije ustanavljajo po celi Sloveniji podružnice in vplačevalnice. Naloga teh podružnic in vplačevalnic pa

je, da sklicujejo shode, sestanke družtenikov, prirejajo predavanja in razgovore ter skrbe za primerna razvedrila potom dostojnih veselice, iger itd. Važno vlogo imajo knjižnice, nobena naših podružnic in vplačevalnic naj bi ne bila brez knjižnice. V kraju, kjer je po več podružnic strokovnih organizacij, kaže napraviti enotno, veliko delavsko knjižnico, do katere ima pristop vse organizirano delavstvo dotičnega kraja.

Neprecenljive vrednosti in važnosti je strokovni list. Dolžnost odbornikov in zaupnikov je, da vestno skrbe za to, da družteniki prejema redno glasilo strokovno organiziranega delavstva, ki je naj se izdajajo in razširjajo letaki. Skrbeti je za izdajanje primernih brošur. Potom navedenih tehničnih naprav se mora urediti tudi vprašanje dohodkov oziroma izdatkov, rešiti vprašanje sredstev na sploh. Semkaj spada redno vplačevanje ali pobiranje prispevkov, izplačevanje podpor in imenik ter točen pregled družtenikov.

Pravno varstvene zadeve se s pomočjo navedenega organizacijskega aparata v sporazumu s centralni v Ljubljani istotako lahko rešujejo.

Teoretične in tehnične uredbe naših strokovnih organizacij ne povzročajo sicer nobenih težkoč, težavno je le praktično društveno delovanje. Praktično notranje delo pa ni mogoče določiti potom paragrafov ali pa z določenim programom. Namen in cilj je pač natančno označen, toda dejanskemu udejstvovanju se pogostoma stavijo na pot nepričakovane zapreke. Včasih gre pot do cilja indirektno, po ovinkih, časih kaže urediti med družteniki in podružnicami neke vrste postajnih vezel, ki posredujejo skupni stik. Naše strokovne organizacije morajo predvsem čuvati in paziti, da delavstvo pridobljene ugodnosti zopet ne izgubi, oziroma se ne poslabšajo. Da se določila, tičoč se socialno političnih odredob ali pogodbe gospodarskega značaja ne pačijo in ne potvarjajo v škodo delavcem, temveč, da se jih v polnem obsegu strogo in točno izvršuje. V tem pogledu torej nastopa strokovna organizacija kot varuhinja delavskih interesov. V Jugoslaviji, kakor znano, lastnih socialnih zakonov še nimamo. Dokler pa teh ni, veljajo vsi tozadevni zakoni stare Avstrije. Zakoni propale države pa so prav v tem oziru silno pomanjkljivi. Dokler pa svojih zakonov nimamo, morajo strokovne organizacije paziti, da se delavstvu ne kratijo še te drobtinice. Nekaj blagodejnih socialno političnih ukrepov sicer že imamo. Poskrbelo je za nje poverjenišvo za socialno skrb pri narodni vladi. Ali pozabiti se ne sme, da imajo vse odredbe imenovanega poverjenišva le značaj provizorija. S provizornimi ukrepi pa delavstvu ni pomagano. Vrhutej pa so vsi ti dobromišljeni ukrepi kakor kaplja v morje, le nekak začetek na poizkušnjo. A že tem tako omejenim in po številu tako redkim odredbam dela naša buržvazija ovire. Našim strokovnim organizacijam se je torej pripraviti na težke boje za uzakonitev in udejstevitev delavskega varstva ter socialno politične zakonodaje sploh. Pri vsem tem pa našim stro-

kovnim organizacijam seveda ne more biti vse eno, kakšni naj bodo ti zakoni. Ako bomo hoteli za delavstvo doseči v tem oziru res kaj koristnega, bodo morali naše strokovne organizacije razviti in izveljavljati vsa sila in uporabljati vsa sredstva, ki so jim na razpolago. V tem pogledu bodo torej morali nastopiti kot bojovna organizacija. Varstvo in obramba določb zakonov, ki se jih bo sklenilo, bo šele prišla. Gorje slovenskemu delavstvu, če bi se o njegovih usodi sklepalo brez njega in preko njega, potem bi ti zakoni ne bili za njega, ampak proti njemu. Tak slučaj bi lahko nastal, ako bi strokovne organizacije slovenskega delavstva ne bile dosti močne.

Če smo že pri naredbah naše narodne vlade v Ljubljani, moramo vsaj najvažnejšo, to je naredbu, ki določa za tovarniške obrate in seveda tudi za rudniška podjetja kakor tudi za železnice osemurni delavni čas, premostriti. — Začasno, provizorično! Uzakonjena, da bi jo nikče ne mogel več preklicati, pa še dolgo ni. Že snujejo slovenski industrijaki svojo zvezo in v kolikor poznamo podjetnike sploh, niso bili in tudi nikoli ne bodo tesnosrčni. V njihovi zvezi se bodo združili vsi in čisto gotovo tudi oni, ki niso slovenske narodnosti. Za enkrat jo snujejo za Slovenijo, v kratkem pa jo bodo imeli za vsa Jugoslavijo. Kar je podjetnikov v Jugoslaviji, se bodo trdno organizirali, Slovenci, Hrvati, Srbi, Nemci, Madžari — katoliški, protestantski, pravoslavni, Židje, Turki — liberalne in klerikalne smeri — vsi si bodo podali složno roko, vsi bodo prišli v bratški objem. V sosednjih državah pojde razvoj isto pot, naravna posledica ne bo izostala, to je internacionalna organizacija podjetnikov.

Osemurni delavnik je od nekodaj tvoril sporno jabolko med delavci in podjetniki. Ta osemurni delavnik danes slovensko delavstvo ima, a tudi le provizorično! Podjetniki bodo porabljali vsa sredstva, da preprečijo uzakonitev osemurnega delavnika; sploh hoče osti podjetniške organizacije naperjena v prvi vrsti proti delavcem. Upirali se bo z vsemi sredstvi proti vsaki zakonodaji, ki bi delavcem v socialno političnem oziru prinesla kaj koristnega. Zato bo dolžnost naših strokovnih organizacij, da se postavijo v bran proti vsakemu poizkusu, ki bi imel namen, osemurni delavnik le količkaj popačiti. Za vsako ceno bo moral ostati čist in nedotakljiv. V posesti delavcev mora ostati nepotvorjen, stremiti morajo za tem, da se v polnem obsegu uzakoni. Niti ena minuta ne sme biti izgubljena. Vsak nazadnjaški poizkus v tem oziru se mora v kati zadušiti. Vsi, in tudi tisti, ki so zavrnili o varstvu delavcev, so in tvi, brezpomembni, ako jim strokovno gibanje delavstva ne vlije življenske moči, kajti njihova moč in avtoriteta ostane le teorija, če se delavci sami pred pačenjem in verženjem socialnih uredob ne morejo braniti. Osemurni delavni čas mora tvoriti podlago, na kateri naj vzraste vsa nadaljnja zgradba našega organizatoričnega dela. Ne gre samo za skrajšani delavni čas, naš cilj se razteza na vsa vprašanja, tičoč se mezde in delavskega varstva, kar naj bo vse na-

tančno uzakojeno. Menda ni potreba po-
udarjati posebej, da je sedanji plačilni s-
stem nevzdržljiv!

V Ostravi na Češkem, kjer se naha-
jafo največji premogovniki te dežele, tam
na primer so uveljavljene neke vrste pla-
čilnih pogodb. Ne trdimo, da bi bile na-
ravnost idealne, toda začetek je tukaj in
gradilo se bo dalje. Narava teh pogodb
je začasna in imajo pred vsem namen, šta-
bilizirati premogovno produkcijo, oziroma
isto primerno povečati. V principu so si
enake. Napravljen je ž njimi potkus pod
pogojem minimalne pridelnosti, doseči mi-
nimalno plačo, kateri je navzdol določena
meja. Označene pogodbe so zelo obsežne,
zato jih v tem članku ni mogoče obširno
navajati. Dejstvo pa je, da je začetek
mezdnih pogodb tudi v rudništvu končno
storjen, kar je gotovo upoštevanja vredno.
S tem pa seveda še ni povedano, da je
tamošnja organizacija rudarjev z naravo
in obliko teh pogodb zadovoljna. Vendar
pa se principielni napredek ne da tajiti.

Tudi pri nas bodo morale naše stro-
kovne organizacije, ne samo rudarske,
obračati svojo pozornost dogodbom dru-
god, uporabljati dane prilike in sklepati
prikladne delovne pogodbe. Take pogodbe
bodo odtegnile tla brezglavim in obupnim
stavakom, ki imajo svoj izvor v momental-
ni razburjenosti, delavstvu pa po navadi
več škodujejo kakor koristijo. Ustvariti bo
tak položaj, da si bosta stali nasproti dve
moči, in sicer na eni strani moč organiza-
cije delavcev, na drugi strani pa moč pod-
jetnikov. Moč proti moči, tako bo tudi
prišlo, pravzaprav je že tako, napaka je le
ta, da imajo do sedaj to moč le podjetniki
na svoji strani; delavstvo pa si jo mora
še le ustvariti.

V gospodarskem boju, ki je obenem
tudi razredni boj, zmaguje le tisti, ki je
močnejši. Vprašanje, kdo je močnejši, ni
težavno. Na vsak način delavci — toda le
tedaj, ako nastopajo kot kompaktno orga-
nizirana celota. V tem slučaju postanejo
njihove centralne organizacije pogodbe
sklepajoči del. Za delavca nastaja v tem
slučaju popolnoma nova situacija, on nam-
reč sam postaja kontrahent. Njegova pri-
padnost k svoji strokovni organizaciji ni
več le moralna dolžnost, ampak nujna
potreba, ki jo mezdno razmerje samo po
sebi diktira.

Klerikalni nazori.

V nekem klerikalnem listu čitamo:
»Danes je najbolje biti socialni demokrat.
Dobiš jedi, dobiš obleke, celo v vlado pri-
deš!« Glede jedi bi pač bili zadovoljni,
če bi vsaj polovico tega imeli, kar ima
posamezni klerikalni mogotci. Kar se ti-
če obleke, bi bilo dobro, da bi nam ta go-
spoda odstopila, kar ima odveč, da bi na-
šli otroci po industrijskih okrajih po zimi
ne hodili bos in razcapani. V vladi so
tudi klerikalci, ampak za delavca še niti
z mezincem niso genili, narze jih socialne
naredbe sodruha Kristana, ker veljajo tudi
za klerikalne podjetnike.

Nadalje čitamo: »Usoda delavca je,
da služi in je pokoren drugim, — vsaj
drugače je red v človeški družbi nemo-
goč«. Z drugimi besedami povedano, sto-
je klerikalci na stališču »hlapec ostani
hlapec!«

Ne tako gospoda, nihče ni rojen za
hlapca in nihče ni rojen za gospoda. Raz-
like so umetno napravljene, zato pa proč
z razredno razliko in nihče ne bo hlapec
in nihče gospod. To seveda meščanski
klerikalni stranki ne diši.

Naredba

poverjenštva za socialno skrb glede na
zavarovanje delavcev proti nezgodam.

Začasna delavska zavarovalnica zo-
per nezgode v Ljubljani, katera se je usta-

novila za vse območje deželne vlado za
Slovenijo, potrebuje za takojšnjo ureditev
urada imenik vseh članov, kateri so bili
do sedaj člani tržaške in graške delavske
zavarovalnice zoper nezgode in katerih
obrati leže na slovenskem ozemlju. Zato
se nalaga vsem poslodavcem, ki so bili
do sedaj včlanjeni pri tržaški in graški de-
lavski zavarovalnici, da predložijo za vse
svoje zavarovanju zavezane obrate naj-
pozneje do 25. februarja t. l. političnim
oblastem I. stopnje zadnje še veljavne
uvrstitvene odloke (Einreichungsbeschei-
de), katere bo zavarovalnica nespreme-
njene zopet vrnila po uradni vporabi.

Obenem se podjetniki pozivljajo, da
prijavijo vse svoje zavarovanju zavezane
obrater po stanju 1. januarja 1919 na novo
političnim oblastem I. stopnje z izjavo, do
kedaj in za katere obrate je plačana zad-
nja premija (prinos). Za prijavo se lahko
vporabijo dosedanje tiskovine; kdor pa
teh nima, jih dobi pri začasni delavski
zavarovalnici zoper nezgode v Ljubljani.

Političnim oblastem I. stopnje se na-
roča, da zbirajo, te uvrstitvene odloke in
prijave ter da pazijo na to, da jih oddajo
vsi poslodavci. Ves ta material pošljejo
politične oblasti najkasneje do 5. marca
t. l. začasni delavski zavarovalnici zoper
nezgode v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 14. februarja 1919.

Poverjenik za socialno skrb.

A. Kristan.

Vabilo

na

izredno skupščino

Osrednjega društva stavbinskih de-
lavcev v Sloveniji države SHS

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 23. februarja
1919, ob 8. uri dopoldne v
šolski dvorani na Ledini v
Ljubljani.

SPORED:

1. Pozdrav.
2. Poročilo tajnika.
3. Izobrazba vajencev in pripadnikov
stavbenih obrti. Poroča ravnatelj
obrtno šole g. Ivan Šubic.
4. 8 urni delovni čas.
5. Mezde.
6. Volitev odposlanstva v kongres stro-
kovnih organizacij zvez delavskih
društev na Slovenskem ozemlju.
7. Raznoterosti.

Vsak udeležnik shoda se izkaže z organizacijsko
legitimacijo. Pristopne izjave se sprejmejo pred
skupščino.

Zidarji, tesarji, krovci, klevarji, pečarji,
sikarji, delovodje, uradniki, težaki vseh
skupin moškega in ženskega spola, va-
jenci, očetje in matere otok, ki hčejo
sinove v obrtni pouk oddati, v bijo se
v lastno korist na udeležbo prevažnega
shoda.

Točna in obilna udeležba naj dokaže,
da razume organizirano stavbeno de-
lavstvo tok časa.

Predsedstvo.

Zakaj peša produkcija premoga?

(Dopis iz Trbovelj.)

Potrebno je, da osvetlimo nekoliko
brezbriznost vodstva trboveljskega pre-
mogovnika in nedostatke, ki vladajo
vsled krivde odgovornih činiteljev pri iz-
važanju premoga po žični progi v sav-
skem rovu na separaciji. Delavci v ja-
mah se pritožujejo, ker vedno primanj-
kuje praznih jamskih vozov. Nedostajanje
praznih jamskih vozov provzročajo jam-
skim delavcem občutno škodo, ker nako-
pani premog ni mogoče nakladati in od-
pravljati, se delo zadržuje. Dostikrat se
zgodí, da v celem okrožju ne dobi nobe-
den več kakor en ali pa dva prazna jam-
ska voza, dočim bi jih napolnil do osem
in časih tudi še več, ako bi prazni vozovi
bili na razpolago. Zakaj praznih vozov
manjka, za to se nihče ne briga. Pazniki
se po navadi izgovarjajo, češ, »na sepa-
raciji ni šlo!« Zakaj na separaciji ne gre in
da bi se prišlo oviram na separaciji v
okom, se izmed odgovornih faktorjev ni-
hče ne briga. Vso krivdo pa pripisujejo
malomarnosti paznikov in pa seveda —
lenobi delavcev separacije! Da pa je
stvar povsem drugačna, hočemo takoj do-
kazati. Ves čas vojne ni jamskih vozov
skoro nihče popravljaj, novih pa sploh ni
napravil, razbilo in obrabilo pa se jih je
mnoho. Tako se je prejšnje število jam-
skih vozov skrčilo najmanj za šeststo. V
splošnem pa so ostali vozovi večinoma
tudi že na pol razbiti, pokvarjeni in težko
porabni. Dasi so ti vozovi vedno v teku,
vendar tudi ob največjem uporu ni mogo-
goče nadomestiti velikega pomanjkanja
potrebne števila.

To zlo pa v prvi vrsti občutijo ko-
pači v jamah. Jasno je tudi, da se obra-
tovanje v savskem rovu ne more vršiti
tako redno kakor bi se sicer lahko vršilo.
Izgovarjajo se tudi, da ni dovolj pripen-
jač, s katerimi pripenjajo vlake na žično
vrv. Časih je bilo strogo prepovedano pri-
penjati na vsakih 45 metrov več kakor 4
kvečjemu 5 vozov, zbog pomanjkanja pri-
penjač pa se sedaj pripenja po 10, 15, 25,
včasih pa še več vozov z eno samo pri-
penjačo.

Ko pride tak vlak na konec žične
proge, kjer ga odpno, obstane na mestu,
namesto da bi zdrčal v separacijo. Zdr-
čati ne more, ker je preveč vozov sku-
paj. Posledica je, da morajo delavci, ki so
drugače uposleni pri izpraznjevanju vo-
zov prihajati v rov po polne vozove, kar
zopet povzroča veliko zamudo časa. Ako
pa pride drugi vlak pred izpraznijo pr-
vega, kar se dostikrat dogaja, porine zad-
nji vlak prvega, nakar se z eno samo pri-
penjačo vleče do 40 vozov. Ako gre po
sreči, je dobro, večkrat pa se pripeti, da
pritisk vozove vrže s proge na kar se
mora stroj ustaviti. Drugače vlake odpe-
njajočim delavcem ravnati ni mogoče, ker
bi sicer žična železnica premnogokrat po-
čivala in bi obratovanje bilo še bolj mo-
teno. Kadar pa pri predorih premoga pri-
manjka, pripenjajo na 200 ali 300 metrov
komaj po en ali dva voza, v tem slučaju
se vrv vlačí po tleh, separacija pa mora
čakati na premog. Ako res ni zadostno
število pripenjač, zakaj se ne preskrbi no-
vih? Časih, ko se je veliko več premoga
izvažalo, je zadostovalo 40 do 50 novih
pripenjač za teden dni, sedaj jih vedno
sproti popravljajo, nerodne ovire po so
čimdalje večje. Delavce v tem oziru ne
zadene nobena krivda, pač pa so krivi
pazniki, ki delavcem velevalo tako dela-
ti, največjo krivdo pa zadene sedanje
obratnega vodjo, ki vse to mirno gleda.

Nered povsod, produkcija ovirana, vendar
se nihče ne zgame, da bi se kričeče
nedostatke deloma popravilo, dejoma od-
pravilo. Od povsod slišimo, da produkcija

premoga nazaduje, toda, namesto da bi pristojni činitelji preiskali vzroke, unisono vale krivdo na delavce. Ravnateljstvo naj bi vendar upoštevalo, da ni le v interesu delavcev samih upostaviti redne obrtovalne razmere v savskem rovu, ampak da bi bilo to tudi v interesu občega blagra in podjetnice same.

Žična vrv na primer, ki je bila kupljena šele pred enim letom, čez pol leta gotovo ne bo več porabna, če se bo tako ravnilo z njo. Kamorkoli se ozreš, povsod se dela škoda, in ob takih razmerah mora tudi produkcija pešati. To bo menda vendar uvidela vsaj deželna vlada kakor tudi vrhovna rudarska oblast in Trboveljska družba sama! Gospoda, pojdite tja in prepričali se bode, zakaj produkcija peša.

Ustanovni zbor

Osrednjega društva kemičnih delavcev na slovenskem ozemlju.

V nedeljo se je vršil na južnem kolo-dvoru v Ljubljani ustanovni občni zbor društva kemičnih delavcev. Na zboru je bilo zastopanih sedem podružnic z 18 delegati. V predsedstvo zbora so bili izvoljeni sodrugi: Rejc Val. (Ljubljana), Cjak Alojz (Ruše) za zapisnikarja, Ferenc Richard (Ljubljana). Na zboru je kot zastopnik strokovne organizacije poročal sodrug Petejan. Poročila Osrednjega društva so bila soglasno sprejeta.

Nato se je razpravljalo o regulativu, o prispevkih ter o dajtvah društvu in se je prišlo do naslednjih soglasnih sklepov:

Vpisnina.

V I. in II. razredu 1 K, III. razred 60 vin. — V tretji razred se sprejemajo samo mladostni delavci do 17. leta in delavke.

Prispevek znaša: I. razred 90 vin., II. razred 80 vin., III. razred 60 vin.

Članice smejo vstopiti, v kateri razred hočejo.

Če kdo prestopi v višji razred, mora za višjo podporo doseči enoletno karencu. Če stopi v nižji razred, ima pravico do nižje podpore.

Podružnicam ostane od vsakega prispevka I. razreda 10 vin., II. razreda 8 vin., III. razreda 6 vin. Podružničnim blagajnikom se da od vsakega podružničnega prispevka po 2 vin. za njihov trud.

Prosti plačevanja prispevka so: a) Člani, ki so glasom zdravniškega izpričevala bolni nad dva tedna in člani, ki so brez posla nad dva tedna in nimajo pravice do podpore v zmislu društvenega opravilnika, so oproščeni plačevanja prispevkov. Več kakor 10 tednov v enem letu se nobenega člana ne oprosti.

Člani morajo svojo bolezen in brezposelnost takoj naznaniti vodstvu podružnice.

Člani v vojaški službi so za ves čas oproščeni plačevanja prispevkov.

Člani, ki dobivajo podporo, plačujejo prispevke.

Porodnina znaša 20 K; če porodnica oboli, dobiva od petega tedna dalje bolniščno.

Brezposelna podpora.

Po enoletnem članstvu za prvi razred na teden 12 K, za drugi razred na teden 10 K, za tretji razred na teden 6 K, in sicer po enem letu 6 tednov, po dveh letih 7 tednov, po treh letih 8 tednov, po štirih letih 10 tednov. Če traja brezposelnost samo sedem dni, se ne plača podpora.

Podporo dobi, kdor mora izstopiti iz dela; če zakrivi sam brezposelnost, ni opravičen do podpore.

Zglasiti se mora brezposelni takoj pri voditelju organizacije in se ravnati po navodilih.

Če se članu odreče podpora, se lahko pritoži. Za brezposelne so posebne tiskovine. Kdor je brez dela, se mora zglasiti pri vodstvu med tednom kakor določi vodstvo, tisti, ki so zunaj, pa morajo vpslati potrjena potrdila (občinski urad).

Bolniška podpora.

Do bolniške podpore imajo pravico člani, ki so plačali 52 tedenski prispevek do 42 dni, člani, ki so plačali 156 tedenski prispevek do 70 dni, člani, ki so plačali 260 tedenski prispevek do 100 dni v enem letu po 60 vin. na dan. Podporo se za prvih sedem dni boleznii ne plača.

Smrtna podpora.

Če umrje do podpore opravičeni bolnik, dobe svojci, ki so živeli z njim, 30 K posmrtnine po enem, po treh letih 40 K, po petih letih 50 K.

Vse pravice se morajo priglasiti načelniku skupine, oziroma organizaciji.

Če nastanejo nesoglasja, se pokliče razsodišče.

Simulanti izgube pravice za tekoče in še naslednje leto.

Izplača se podpora, če je vse v redu.

Podpora izgubi, če nakazanega (primerne) dela ne sprejme; če prevzame delo proti volji organizacije; če opravlja drugo delo (pridobitno).

Vstop v novo delo mora član takoj naznaniti organizaciji.

Če je kdo brez posla zaradi delovanja v organizaciji, ne velja zanj karencu, pač pa dobi najmanj 50 % zvišano podporo, če tudi še ni dosegel karence.

Potna podpora.

Za to podporo veljajo: za prvi razred 2 K na dan, za drugi razred 1 K 70 vin. na dan, za tretji razred 1 K na dan.

Člani drugih organizacij dobivajo podporo le, če je bila sklenjena pogodba med dotičnimi organizacijami.

Preselitvena podpora

se izplačuje članom, ki so opravičeni do brezposelne podpore, če so dobili delo zunaj.

Znaša najmanj 5 K do največ 30 K, če ima svojce; če je član oženjen največ 50 kron. — Za samce do 20 K.

Brezposelna, potna in preselitvena ter bolniška podpora v enem letu ne sme znašati več kot 140 K za člane prvega razreda, 120 K za člane drugega razreda, 80 K za člane tretjega razreda.

Posredovanje dela.

Naznaniti se mora prazna služba takoj organizaciji istotako kakor brezposelne tovariše člane.

Pravovarstvo.

Člani imajo pravico do pravnega zastopstva, če se jim dela krivica iz delovnih ali organizacijskih razmer. V takih slučajih trpi stroške organizacija. Naznaniti treba vsak slučaj, da ga organizacija preišče in izvede.

Sezonski delavci nimajo pravice do brezposelne podpore za čas, če morajo prenehati z delom. Med časom, ko so brez dela tudi ne plačajo prispevka. Ko so pridobili enoletno karencu, pridobe članske pravice.

Mezdna gibanja.

Vse zahteve, glede na mezdo, delovni čas in delovne razmere se smejo staviti šele potem, ko jih je Osrednje društvo odobrilo. Organiziranih mora biti vsaj 80 odstotkov delavstva in opravičenih do podpore.

Podpore za stavke dovoljuje Osrednje društvo po imovinskih razmerah.

Stavkujoči se morajo popolnoma pokoravati odredbam Osrednjega društva.

Podpora za časa stavke

dobe le organizirani delavci. Visokost podpore se ravna po članski dobi, in sicer za prvi razred: kdor je 26 tednov član dobi 1 K 20 vin. na dan, za članstvo 52 tednov 2 K na dan, za 104 tedne 2 K 30 vinarjev na dan, za 156 tednov 2 K 70 vin. na dan, za 208 tednov 3 K na dan, za 260 tednov 3 K 30 vin. na dan. II. razred: za 26 tednov članstva 80 vin. na dan, za 52 tednov 1 K 60 vin. na dan, za 104 tedne 1 K 90 vin. na dan, za 156 tednov 2 K 30 vinarjev na dan, za 208 tednov 2 K 60 vin. na dan, za 260 tednov 3 K na dan. III. razred: za 26 tednov članstva 60 vin. na dan, za 52 tednov 1 K 20 vin. na dan, za 104 tedne 1 K 50 vin. na dan, za 150 tednov 1 K 90 vin. na dan, za 208 tednov 2 K 20 vinarjev na dan, za 260 tednov 2 K 60 vinarjev na dan. Za otroke štrajkujočih do 14. leta se daje za vsakega 1 K 50 vin. na teden.

Vsi sklepi glede podpor in prispevkov stopijo v veljavo s 1. marcem t. l.

V osrednji odbor so bili izvoljeni naslednji sodrugi: Rejc Valentin, Lipovš Fr., Firm Rihard, Levec Ivan, Brajer Fran, vsi iz Ljubljane, Cjak Alojz (Ruše), Čestnik Fran (Hrastnik), Hervol Anton (Radeče), Mihelič Josip (Vevče). Za namestnike: Narobe Marija in Ratajc Mihael iz Ljubljane. V nadzorstvo: Klepez Franc, Frantar Anton, Božič Alojz iz Ljubljane, Pečnik Fran (Celje), Kramar Jožef (Ruše).

Pri točki »Raznoterosti« se je razpravljalo o položaju kemičnih delavcev v posameznih tovarnah.

Sklene se uvesti za vse člane »Delavec« za obligatno strokovno glasilo.

Nadalje se sklene, da zveza pristopi k Zvezi delavskih društev na slovenskem ozemlju.

Ker se nihče ni oglašil k besedi, je predsednik zaključil ta važen ustanovni zbor kemičnih delavcev na slovenskem ozemlju. Kemični delavci, sedaj pa na delo za našo mlado organizacijo!

Prva glavna ustanovna skupščina Unije slovenskih rudarjev.

III.

Za danes priobčujemo resolucije, ki so bile na zborovanju sprejete. Resolucija, ti-čoča se varstva delavcev, se glasi:

Varstvo delavcev v jami in obratih.

1. § 172 splošnega rudarskega zakona se ima z naslednjim dodatkom izpopolniti:

»Rudniški podjetnik jamči pravnoobvezno z vsem svojim imetjem, če zakrivi on sam, njegovi uradniki ali pazniki prestopke rudarskopolijskega reda ali drugih varnostnih predpisov, in nastane vsled tega nezgoda ali če je bilo zdravje in življenje delavca ogroženo.

Rudniško nadzorstvo.

2. Nastaviti je posebne rudniške nadzornike, ki imajo opravljati od rudniškega urada ločeni posel in naj bodo podrejeni naravnost tozadevnemu resortnemu ministru, ki so od države plačani in jih voli delavstvo iz svoje sredine v prosti volitvi. Nadzorniki imajo imeti izvršilno moč, po številu naj jih bo toliko, da je mogoče vsaj dvakrat mesečno vsako jamo, rov, delovne kraje in delavnice pregledati.

Izvoljeni nadzorniki naj izvršujejo tudi posel izvedencev in se jih naj upošteva v vseh slučajih, v katerih prihajajo izvedenci v zmislu §§ 173, 221 in 222 splošnega rud. zakona in v zmislu § 27 vršbenih predpisov splošnega rud. zakona z dne 14. avgusta 1896, drž. zak. št. 156, v poštev.

Službeni red pri rudnikih.

3. § 200. splošnega rud. zakona je v tem zmišlu preurediti, da imajo rudarji in delavci pri rudnikih polovično zastopstvo in vpliv pri sestavljanju in preurejanju službenega reda. Določil o obnašanju ter vedenju delavcev izven delovnega časa se v službeni red ne more sprejemati.

§ 201 sploš. rud. zakona je v tem zmišlu preurediti, da se uradnike in paznike sme le proti trimesečni in delavce le proti štirinajstdnevni odpovedi iz dela, oziroma iz službe odpustiti.

§ 202 splošnega rud. zakona naj ima naslednje besedilo: Uradnike, paznike in delavce, ki so bili zaradi zločinstva dobičkaželjnosti ali zaradi zadev, ki nasprotujejo javni pravdnosti pred sodnijo krivim spoznani in je vsled tega nastala za podjetnika, uradnika, paznika ali delavskemu osebju škoda, se sme takoj iz službe odpustiti.

§ 203 splošnega rud. zakona je popolnoma razveljaviti.

Delavci smejo delo takoj zapustiti:

a) Če jih podjetnik, pazniško in uradniško osebje osebno žali ali jim s silo dejansko preti.

b) Če podjetnik, uradnik ali paznik prelomi dogovor glede dogovorjene pogojne plače ali plačo pravočasno ne izplačuje, ali pa tudi, če podjetnik, uradnik ali paznik iz kakršnegakoli vzroka delavce ne pusti ves delavnik delati.

c) Če se delavcem nakaže delo, pri katerem je njih zdravje ogroženo ali njih življenje v nevarnosti.

d) Če se delavca premesti od dela k drugemu delu in se mu vsled tega plača zniža.

e) Če se delavce ovira pri izpolnjevanju njihovih državljskih pravic ali če se od delavcev zahtevajo stvari, ki ugovarjajo službenemu redu ali drugim varnostnim predpisom.

Delovni čas, nedeljski počitek in delo mladoletnih delavcev in delavk.

4. Pri rudnikih se osebe izpod 16 let starosti ne smejo jemati v delo. Osebe izpod 18 let se ne smejo pri nočnem delu porabljeni, temveč le po dnevu in smejo opravljati le taka dela, ki niso škodljiva njihovemu telesnemu razvoju.

Delovni čas v jami ob vročini 28 stopinj Cels., plinih, mokroti ali vodi ter hudih preprih ne sme trajati nad 6 ur. Odmore je vračunati v delovni čas.

Ob nedeljah ima vse delo v jami kakor tudi na dnevu počivati.

Sodstvo za rudarje in pri rudnikih vposlednih delavcev.

5. Za sodstvo prepornih stvari, izvirajočih iz delovnega ali plačilnega razmerja, iz obojestranskega razmerja med delavcem in podjetnikom sploh kakor tudi uradnikom in paznikom, se imajo uvesti poklicna ali obrtna sodišča. Poklicna ali obrtna sodišča, ki so glede sodne pravnosti drugim sodiščem enaka, se imajo ustanoviti v vsakem rudarskouradnem okrožju. Kot predsednik ima biti od države plačani sodnik, kateremu se prideli prisednike delodajalcev in delojemalcev v enakem številu. Prisednike volijo delodajalci v ločeni volitvi, ravno tako delojemalci za se.

Plača.

6. Zaradi slabih zaslužkov pri rudnikih, kar ima za posledico nezadostno prehrano, je zdravje rudarjev najbolj ogroženo. Nizke pokojnine, premijski sistem in druge neprilike silijo rudarje k predolgemu in prenapornemu delu, kar pa ima za posledico predčasno pešanje zdravja in telesnih moči ter predčasno umrljivost. Iz teh razlogov zahtevajo rudarji zakon, po katerem bi bili rudniški podjetniki ob-

vezani sklepati z delavci delovne in plačilne pogodbe, v katerih naj bi bila delavnim in draginjskim razmeram označena primerna minimalna plača.

Podržavljenje rudnikov.

7. Rudarji zahtevajo, da je pravica rudosledstva pridržana edino le državi in da se že vsi obstoječi rudniki kratkim potom podržavijo. Rudarji so tekom vojne prenašali neverjetnih krivic, pa so ob najtežjih pogojih in ob doprinasanju največjih žrtev, izpolnjevali svojo dolžnost. To dolžnost bodo vršili tudi nadalje, zavedajoč se, da je produkt njihovega trudapolnega dela predpogoj in podlaga celokupnemu gospodarskemu razvoju in življenju kakor tudi državi. Nikakor pa ne morejo pripustiti, da bi sami ob skrajno slabih plačah in pod pežo slabih delovnih pogojev padali v predčasni grob, privatni podjetniki pa da bi grabili tudi vbodoče ogromna bogastva, kakor so jih nagrabili med vojno.

Resolucija glede zavarovanja rudarjev.

»Na ustanovnem zboru Unije slovenskih rudarjev dne 1. in 2. svečana 1919 v Trbovljah zbrani zastopniki rudarjev na slovenskem ozemlju zahtevajo čim prejšnjo uvedbo socialnega zavarovanja — starostno, invalidno ter zavarovanje vdov in sirot. — Ker se pa v doglednem času potrebna socialna zakonodaja gotovo še ne bo izvedla, zahtevajo rudarji takojšnjo reformo obstoječe bratovsko skladnične penzijske blagajne ter predlagajo:

1. V bratovsko skladničnem zakonu normirani najmanjši penzijski znesek 200 kron letno je po triletni čakalni dobi letno zvišati na 600 K. Po preteku petletne čakalne dobe ima naraščati penzijski znesek letno za 40 K do najvišjega zneska 2000 K letno. Po preteku 25 let članstva sme vsak član, ne oziraje se na zdravstveno stanje, vsak čas izstopiti v penzijsko razmerje. Vdove in sirote dobe, ne glede na število otrok, vsako tretjino možu ali očetu pripadajoče penzije. — Penzije sočasnih penzionistov, vdov in sirot se imajo zvišati takoj za polovico.

2. Tabelarični prispevki v bratovsko-skladnične penzijske blagajne je odpraviti in je na mestu teh uvesti enoten prispevek.

Glede organizacije bratovsko-skladničnih blagajen smatrajo zastopniki rudarjev za potrebno, da se vse bratovske skladnice na slovenskem ozemlju združijo v eno bratovsko skladnico.

3. Glede zavarovalnice rudarjev za slučaj nezgode pozivljajo zastopniki slovenskih rudarjev vlado SHS, naj takoj ukrene vse potrebno, da bivša skupna avstrijska rudarska zavarovalnica za slučaj nezgode na Dunaju likvidira in da pri likvidaciji zagotovi slovenskim rudarjem primeren delež skupnega imetja, ki se naj porabi za ustanovitev lastne nezgodne zavarovalnice slovenskih rudarjev.

Dopisi.

Guštanj. V nedeljo dne 16. t. m. se je v prostorih gostilne pri »Pošti« vršil jako dobro obiskan shod kovinarjev. Shodu je predsedoval sodrug Mrkva, govoril pa je sodrug Tokan. Govornik je dve in pol uri razlagal vsa ona vprašanja, ki se tičejo delavcev v Jugoslaviji.

Delavcem v guštanjski jeklarni ni postlano na rožicah. Zaslužki bi morda ne bili najslabši, če bi obratovanje takorekoč vedno ne viselo v zraku. Tovarna je med vojno izdelovala vojni material, kar pa se je prenehalo, čim se je vojna končala. Od tega časa je brezposelnost na dnevnem redu. Glavne težave povzročata tovarni zaprtje mej. Tovarna je namreč razpečavala svoje izdelke po celi bivši Avstriji, balkanskih in tudi drugih državah. Posledica tega za tovarno je, da se je nabrala velika

za izvoz pripravljenega blaga, katero pa sedaj leži v skladiščih tovarne. To blago, dokler leži v skladiščih, je mrtvi kapital, ki se ne obrestuje. Druga velika težava, oziroma ovira rednemu obratovanju jeklarn, je pomanjkanje premoga. Za livarno in Martinove peči rabi to podjetje premog kakršnega pri nas v Jugoslaviji ta čas nimamo. Trboveljski premog ki sicer ni slab, tovarna za Martinove peči ne more rabiti, ker plini ki jih ta premog razvija na jekleni material zelo slabo vplivajo. Blago vsled teh plinov na svoji kakovosti mnogo izgubi. Premog, ki ga je tovarna v to svrhc rabila, je dobivala deloma iz Avstrije, deloma iz Češke. Vsled pomanjkanja takega premoga je podjetje že nekaj časa moralo popolnoma počivati. In ker so se v tem času vršila le nekaj popravljalnih del, je bila večina delavstva brez dela in s tem, seveda, brez vsakega zaslužka. Pozneje se je menda narodna vlada dogovorila z Avstrijo, da bo Avstrija dobavljala za peči potreben premog, narodna vlada pa bo dajala zanj premog iz Trbovelj. Nekaj vagonov premoga je tovarna iz Avstrije res dobila. V zadnjem času pa je dobava zopet izostala, izostala pa je tudi dobava Trboveljskega premoga, ki ga lahko porablja tovarna v druge svrhc. To so stvari, ki redno obratovanje tovarne onemogočajo in tirajo delavstvo naravnost v obup. Danes tovarna stoji, jutri delajo le v nekaterih oddelkih, pojutrišnjem se vrši obrat v celem obsegu, pozneje tovarna zopet stoji in tako naprej. Razdobje pa ne tvorijo samo dnevi temveč tedni in še več. Spričo tega dejstva postajajo razmere za prizadeto delavstvo naravnost neznosne. Delavci so s svojo obleko pri kraju, njihovi otroci so razcapani in bosi. Glede prehrane pa vlada pravcato gorje! Saj tudi ni čuda, vse je pretirano drago, zaslužek pa le od časa do časa, ponajveč ga pa sploh ni. Skrajni čas je, da naša vlada poseže z resno voljo vmes in napravi trpinčenju tega delavstva in njihovih družin konec. Ako uvidi vlada da guštanjskega jekla v Jugoslaviji ne more razpečati vsled morebitne premajhne domače rabe, tedaj naj odpre temu blagu meje, naj gre po svetu. V tem slučaju si bo podjetje potrebni premog in tudi zaželjeno rudo iz Eisenerza preskrbelo samo. Če pa je vlada prepričana, da nam bo v Jugoslaviji samim vse to blago potrebno, tedaj naj preskrbi zadostno množino potrebnega premoga in tudi rude, da bo podjetje v resnici moglo obratovati. Delavci sami visijo glede njihove eksistence vedno v zraku, zato so mnenja, naj deželna vlada za Slovenijo pokaže resno voljo ter ukrene vse potrebno, da se bo celem obsegu delalo, ali prizna, da nalogi ni kos in naj se tovarna sploh ustavi. Boljše bi bilo, da se podjetje ustavi, delavci bi vsaj vedeli pri čem so. Dasi bi to bil hud udarec bi vseeno bil s tem korakom napravljen konec neznosnemu životarjenju. Deželna vlada naj odkrito pove, da ali ne. Povemo naravnost, če se ne bo drugače poprijela tega vprašanja, ji ne moremo izstavljati izpričevala skrbne gospodarice. Lepih besed in raznih razprav bi za enkrat zadostovalo, treba dejanj!

Domači pregled.

Državna posredovalnica za delo. V preteklem tednu (od 9. do 15. febr. t. l.) je iskalo delo 209 moških in 50 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 639 moških in 55 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 102. Od 1. januarja 1919 do 15. februarja 1919 je iskalo delo 1900 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 1346 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 239. Delo iščejo pisarniške moči (348), trgovski uslužbenci (178), tovarniški delavci, služkinje, kovinarji, sluge, peki, mlinarji, mesarji, mizar-

fi, kolarji, zidarji, tesarji, natakariče itd. V delo pa sprejme posredovalnica gozdne delavce (453), služkinje, rudarje, cestne delavce, šivilje, kolporterje, delavce za tovarno za čevlje, tesarje in razne druge obrtnike.

Podpore vojakom, ki zapuščajo službo. Na predlog s. Kristana se bodo dajale podpore vojakom, ki odhajajo iz vojaške službe brez potrebnih gmotnih razmer.

Sveta vojska. Na predlog sodruga Antona Kristana je dovolila deželna vlada 7000 K v pokritje režijskih stroškov ter je prevzela po poverjeništvu za socialno skrb protektorat nad Sveto vojsko, ker smatra delo proti alkoholni bestiji za zelo važno socialno delo.

Ustanovitev nižje rudarske šole v Ljubljani. Na sedanjem ozemlju Slovenije je zaposlenih v rudnikih nad 200 rudniških paznikov, ki imajo skrbeti v prvi vrsti za varstvo delavcev. Ti pazniki so se vzgajali doslej v nižjih rudarskih šolah v Celovcu in Ljubnem na Štajerskem; vstop v imenovani šoli je bil Slovencem zelo otežkočen. Zato je na vsem jugoslovanskem ozemlju, zlasti v Bosni, mnogo tujerodnih rudniških paznikov. Imenovani šoli ste bili med vojno zaprti, nekaj nemških paznikov se je odslovilo; posledica je silno pomanjkanje rudniških paznikov. Deželna vlada je sklenila, da se ustanovi s 1. oktobrom 1919 v Ljubljani nižja rudarska šola, obstoječa iz pripravljalnega tečaja, ki se letos otvori in iz strokovnega tečaja za rudarstvo, ki se otvori čez eno leto. Ravnateljem te šole se imenuje predstojnik velenjskega premogovnika inženir Jaroslav Plizák in se mu naroči, da sestavi podrobni učni načrt in proračun stroškov. — Ta šola bo prva te vrste v Jugoslaviji in jo bodo obiskovali gotovo tudi Srbi in Hrvati.

Tudi bančni uradniki se pričenjajo posluževati bojnih sredstev kakor delavci. V Sarajevu na primer so uradniki podružnice »Ljubljanske kreditne banke« začelkom tega meseca stopili v stavko. V znak solidarnosti, so tudi uradniki ostalih bančnih zavodov stopili v enodnevno stavko. Uradniki »Ljubljanske kreditne banke« so zahtevali izboljšanje svojega gmotnega položaja. Strokovna organizacija prihaja torej v veljavo tudi med inteligentnim proletarijatom. »Ljubljanska kreditna banka« je slovenski narodni denarni zavod, izkorišča pa svoje slovenske nastavljenke tako, da morajo porabljati skrajne pomočke, da se prevelikemu izkoriščanju ubranijo. Podjetniki so pac vsi jednaki!

Črna. Člani konsumnega društva »Sloga« naj oddajo svoje dividendne znamke gotovo do 28. februarja 1919.

Mirna. V zadevi nekega sodruga v Mirni konstatiramo, da dotični ni napravil nikake pritožbe na deželno vlado za Slovenijo, pač pa je poslala vlogo na deželno vlado Unija slovenskih rudarjev. V vlogi pa se je le zahtevalo, naj se uradnim potom posreduje, da obratno vodstvo vzame dotičnega sodruga zopet v delo, kar se je tudi zgodilo. Kaj družega se v vlogi ni navajalo. Toliko v pojasnilo, da se nikomur ne bo delala krivica.

Prevalje. Neki priprosti delavec nam piše: Dne 16. svečana t. l. se je vršil pri nas Jugoslovanski shod. Prišli so na ta shod iz sosednjih občin župani, občinski tajniki, župniki, kaplani in nekaj kmetov. Delavcev je bilo le malo in še ti so prišli le iz radovednosti, če bodo govorniki omenili tudi nekaj, kar bi bilo njim v korist. Toda čakali so zaman; nič ni bilo. Podajali so samo Nemce in Nemčurje. Človeku se že naravnost gabi, poslušati vedno eno in isto lajno, posebno še, če pomisli, da bomo v doglednem času hote ali ne hote itak morali zopet stopiti vsaj v gospodarskem oziru zopet v stike z Nemci. Kitajski

zid okolo Jugoslavije menda ne bomo napravili. Kapitalistov, ki mučijo slovenskega delavca, je klerikalno liberalna gospoda pustila lepo pri miru. Mi že razumemo ta molk, gospodje namreč dobro vedo, da so podjetniki enaki, zato jim je neprijetno, omenjati kaj takega, kar bi tudi slovenske podjetnike in pa banke kot podjetnice neprijetno dirnilo. Pa še nekaj: Že prejšnji in tudi ta shod se je vršil na račun naših proletarskih želodcev. Meso na primer je v Prevaljah precej težko dobiti. To nedeljo ga veliko delavcev sploh ni dobilo. Pri mesarjih se jim je reklo, da ga ni, in gleda spaka, za udeležnike nedeljskega jugoslovanskega shoda je bilo po gostilnah mesa, pečenke in tudi močnatih jedij v izobilju! Torej za domače delavce nič mesa, za župane, župnike in take ljudi mesa dosti! In to naj bo demokratično? Kje so načela bratstva, svobode in enakosti državljanov Jugoslavije. Ali se gospodje, ki imajo itak doma dovolj hrane na račun proletarskih želodcev svobodno najedo, dočim delavci vsled pomanjkanja svobodno stradajo? Ker nam je načelo demokratizma sveto in ker to načelo naglašajo tudi siti gospodje, bomo, ko pride naš čas, po načelu demokratizma zahtevali natančne račune o sedanji aprovizaciji. Radovedni smo že sedaj, kako se bosta župan Lahovnik in Oset, ki sta improvizatorja narodnjaških požrtij, izvijala.

Narodno predstavništvo namreč provizorični državni zbor Jugoslavije bo sklican na dan 1. marca t. l. v Belgrad. Torej vendar enkrat.

Vojaški teror v državi SHS. »Sloboda« poroča: Prejeli smo telegrame in dopise iz Valpova, Baočinama in Zemuna vsled nasilja s strani vojaške oblasti, ki razpušča shode, zapira sodruge. V Zemunu je policija udrila v skupščino in odpeljala 30 sodrugov, kot najhujše zločince. To se ni dogajalo niti pod staro Avstroogrsko! Opozarjamo na razvoj v Nemčiji in Rusiji. Vsled tega opozarjamo: Proletarijat države SHS si bo izvojeval pravice za svobodo s silo, ako ne pojde mirno. To se je zgodilo gotovo z vednostjo vojnega ministrstva, ki nam mora dati zadoščenje. Ako se pa ni zgodilo z vednostjo vojnega ministrstva, zahtevamo, da pokliče krivce pred sodišče in javno naznani obsodbo, da dobi ljudstvo zadoščenje. Zadnjikrat pozivljamo vlado, da odpravi krivice, kajti delavski stan ne potrebuje države, v kateri je zakon batine.

Shodi.

Ustanovni zbor podružnice pekovskih pomočnikov v Ljubljani se je vršil v nedeljo v »Narodnem domu«. Shod je otvoril sodr. Kratochvíl, poročal je s. Petejan, ki je v daljšem govoru razlagal sedanji položaj pekovskih pomočnikov v Ljubljani. Iz poročila je razvidno, da so pekovski pomočniki slabše plačevani, kakor pred vojno. Zaslužijo danes vsak komaj 6 do 10 K na dan. Tako slabo niso plačevani delavci nobene druge stroke. Tudi osemurni delavnik se ni uvedel povsod. V vojaški pekarni se danes dela 12 do 16 ur na dan za bornih 10 K. Zdravstvene razmere so škandalozne in zdravju nevarne. Izučeni pekovski pomočniki so na cesti brez dela a na mestu njih delajo težaki in mladoletni delavci. Kratko povedano, razmere pekovskih pomočnikov so tako žalostne, da se ne dajo popisati. Kaj je temu krivo, to vemo vsi, kriva je največ delavska brezbržnost in pomanjkanje organizacije. Slednjič govornik priporoča, da če hočejo peki te razmere izboljšati, je treba najprej dobre strokovne organizacije, brez katere ni odpomči. Nato se je vršila zanimiva debata, v katero so posegli razni sodrugi in vsi so se izjavili za takojšnjo ustanovitev

podružnice pekovskih pomočnikov v Ljubljani. Izvolil se je odbor podružnice, kateremu načeluje s. Ivan Urban, za blagajnika s. Gorišek Franc, za tajnika s. Kratochvíl Karl. Zbor pooblasti s. Petejana, da intervenira pri vodstvu vojaške pekarni, da se tam uvede osemurni delavnik. Ko se je še razpravljalo o regulaciji plač, odpravo nočnega in nedeljskega dela, se je zaključil ta važni shod.

Svetovni pregled.

Nemška Avstrija. Volitve v narodno skupščino so končale s sijajnim uspehom socialno demokratične stranke. Izvoljenih je: 71 socialnih demokratov, 67 krščanskih socialcev, 23 nemških naprednjakov, 3 člani štajerske kmečke zveze, 1 židovski nacionalc in 1 Čeh. Desetmilijski volilni fond, ki so ga zbrali veleposestniki in drugi kapitalisti, s katerim so hoteli korumpirati volilce, ni torej nič zalegel. Danes je socialno demokratična stranka v novem avstrijskem državnem zboru najmočnejša. Nemški sodrugi so se nad vse pričakovanje obnesli jako vrlo. Nemški kapitalizem se danes joka nad izgubljenim Izraelom. Prezidentom avstrijske republike bo najbrže izvoljen socialist.

Obvestila.

Zabukovca. Sodrug I. J. Dopis glede zadeve odpustitve nekega delavca pri rudniku Sanenberg smo poslali na Unijo slovenskih rudarjev v Zagorje. Na list pošiljajte le stvari, ki naj se jih priobči v listu.

Črna. Sodrug P. P. Stvari, ki se tiče strokovne organizacije rudarjev, je pošiljati na Unijo slovenskih rudarjev. Zahtevajte, da pride kdo na občni zbor podružnice, ki se ga je moralo itak sklicati, tam naj se vse potrebno uredi.

Štore. G. K. L. Naročnino v znesku K 16 smo, kakor ste nam pisali, izročili upravi »Napreja«.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 8. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 1 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 1. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Poziv

jugoslov. uradnikom v tujini.

Začasen občni pokojninski zavod za nameščenke v Ljubljani pozivlja vse uradnike oziroma uradnice v tujini, ki so do sedaj bili nameščenci pri »Občem pokojninskem zavodu za nameščenke« na Dunaju, oziroma pri kakem deželnem uradu tega zavoda, da se javijo pisмено ali osebno najkasneje do 25. februarja t. l. pri začasnem občnem pokojninskem zavodu za nameščenke v Ljubljani, Turjaški trg št. 4, ako želijo biti sprejeti v službo tega zavoda. Službeni pogoji so isti, katere so imeli pri dosedanem zavodu. Vodstvo zavoda opozarja na to, da se na poznejše prijave ne bo moglo več ozirati.

Poziv

Jugoslov. uradnikom v tujini.

Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani pozivlja vse uradnike oziroma uradnice v tujini, ki so do sedaj bili nameščeni pri delavskih zavarovalnicah zoper nezgode v prejšnji Avstriji, da se javijo pisмено ali osebno najkasneje do 25. februarja t. l. pri začasni delavski zavarovalnici zoper nezgode v Ljubljani, Turjaški trg št. 4, ako želijo biti sprejeti v službo tega zavoda. Službeni pogoji so isti, katere so imeli pri dosedanjih zavodih. Vodstvo zavoda opozarja na to, da se na poznejše prijave ne bo moglo več ozirati.

Razpis služb.

Vodstvo začasne delavske zavarovalnice zoper nezgode in začasnega občega pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani razpisuje 10 mest za pomožne uradnike oziroma uradnice. Prejemki in napredovanje po dosedanjih statutih, kar pa ni slabše, kakor pri državnih pomožnih uradnikih. Predpogoj dovršena meščanska ali trgovska šola, nižje srednje šole oziroma temu enakomerna službena praksa. Razen tega se želi znanje slovenske stenografije in strojepisja. Pri sicer enakih prosilcih imajo vojni invalidi prednost. Nekolkovane prošnje opremljene z domovinskim listom, s šolskimi izpričevali, z dokazili dosedanjega službovanja, uradnim potrdilom o invalidnosti, z zdravniškim in s pričevalom o npravnosti je vložiti najkasneje do 20. t. m. pri vodstvu gornjih zavodov v Ljubljani, Turjaški trg št. 4.

Miši, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porablja te moja

najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5; Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2; in K 4; tinktura proti ušem pri ljudeh K 3; mazilo za uši pri živini K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura za bolhe pri vseh K 1-50; prašek proti pernim ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,
Petrijska ulica št. 3. III.

**Proletarci vseh dežel,
združite se!**

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšie plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Ceniki se dobe zastonj in franko.

Okrajna bolniška blagajna
v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ord. nira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	1/211	1/21	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210	1/211	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1-2		Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1-3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Čevlji tovarne
Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro-, boks- in lak-usnja z usnatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Družinski list,
„Svoboda“ je izšla.

SVOBODA

Izhaja 15. vsakega meseca. Stane letno 12 K,
- polletno 6 K. -

Najljubdeje Vas vabimo na naročbo družinskega lista „Svobode“, ki izhaja 15. vsakega meseca. „Svoboda“ prinaša v preprosti, a umetniški obliki povesti, pe-mi, članke in lažje znanstvene razprave, posebno o zdravstvu, in na ta način v vsakem čiru zadošča potrebam družin. Uredništvu se je posrečilo pridobiti dobre in ugledne slovenske pisatelje, pesnike in znanstvenike, obenem pa prinaša tudi manjše, a dovršene prevode iz tujih slovstev: prav posebno bo uredništvo gojilo ono panogo slovstva, ki umetniško ali znanstveno posega v socialna vprašanja in bo list tako povsem odgovarjal duhu časa. — „Svoboda“ izhaja za enkrat v skromnejšem obsegu, ki pa se poveča takoj, čim se odzove povoljno število naročnikov. Ko se razmere ublažijo, bomo prinašali v „Svobodi“ tudi umetniške priloge, zlasti domačih slikarjev, ki naj se denejo v okvir in bodo mesto tujega, dostikrat ničvrednega blaga v umetniški okrasek slehernega preprostega doma.

Starši, naročajte „Svobodo“, čitajte jo, širite med svojimi znanci! Dajte jo v roko zlasti svojim doraščajočim hčeram in sinovom, ki so najbolj željni in potrebni dobrega, lepega in poučnega čtiva!

„Svoboda“, stane celoletno K 12.—, polletno K 6.—, posamezna številka K 1-20, člani izobr. delav. društva „Svoboda“ prejmejo list zastonj. Naročnino je pošiljati na Upravištvu družinskega lista „Svobode“, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. II.

Uredništvo in upravništvo „Svobode“.

Sprejema se tudi inse-
rate. Cenepo dogovoru.

*) Kdor želi pristopiti k delav. izobraž. društvu „Svoboda“, naj se javi tajništvu, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6./II. Vstopnina znaša 50 vinarjev, članarina mesečno K 1.—

Naročajte, čitajte, širite naš
družinski list „SVOBODA“.